

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 25 september 2017

Ö 663-17

KLAGANDE

MA

Ombud och privat försvarare: II

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Avvisande av överklagande

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sveriges beslut 2017-01-30 i mål B 1129-17

Dok.Id 137225

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45–12:00
13:15–15:00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut och återförvisar målet till hovrätten för fortsatt behandling.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MA har yrkat att Högsta domstolen ska undanröja hovrättens beslut och återförvisa målet till hovrätten för fortsatt behandling.

Riksåklagaren har beretts tillfälle att yttra sig.

SKÄL

Bakgrund

1. MA dömdes av tingsrätten för snatteri till dagsböter. Enligt en rättegångsfullmakt som gavs in vid tingsrätten företräddes MA av den privata försvararen II.
2. II överklagade tingsrättens dom för MAs räkning utan att någon ny fullmakt gavs in. Hovrätten förelade den 12 januari 2017 II att senast den 26 januari 2017 ge in fullmakt i original samt även komplettera överklagandet i andra avseenden. Samtidigt upplyste hovrätten om att överklagandet annars kunde komma att avvisas. Komplettering av överklagandet kom in till hovrätten den 20 januari 2017. Någon ny fullmakt gavs däremot inte in.

3. Hovrätten har den 30 januari 2017 avvisat överklagandet och som skäl angett att II inte har gett in fullmakt.

Avvisning av ett överklagande i brottmål på grund av brister i fråga om rättegångsfullmakt

4. En försvarare som överklagar ett avgörande ska i samband med överklagandet ge in en rättegångsfullmakt som utvisar behörigheten att företräda huvudmannen i högre rätt (om inte en sådan fullmakt har getts in tidigare).

5. Saknas rättegångsfullmakt ska rätten ge ombudet möjlighet att ge in en fullmakt (se 12 kap. 9 § rättegångsbalken). Ombudet ska ges skälig tid för att fullgöra föreläggandet.

6. Av 51 kap. 7 § rättegångsbalken följer att överklagandet ska avvisas om någon rättegångsfullmakt inte ges in. I förarbetena till bestämmelsen betonas att viss försiktighet bör iakttas när det gäller avvisning av ett överklagande. Till skillnad från vad som är fallet vid avvisning i anslutning till att ett mål eller ärende inleds blir effekten av ett avvisat överklagande att underrättens avgörande vinner laga kraft. I förarbetena framhålls därtill att rättens särskilda ansvar för domens materiella riktighet när det gäller brottmålen i sig ger anledning till försiktighet. (Jfr prop. 1983/84:78 s. 79 och 82.)

7. Högsta domstolen har vid prövning av frågor om avvisning av överklagande i flera fall funnit att en försvarare ska ges mer än en möjlighet att komplettera överklagandet med en rättegångsfullmakt. Det har alltså saknats förutsättningar att avvisa överklagandet redan efter det att en första kompletteringstid löpt ut utan att fullmakt getts in.

8. Av rättsfallet NJA 1996 s. 16 följer att det förhållandet att överklagandet avser en dom som har medfört ett längre fängelsestraff i sig ger anledning att ge försvararen ytterligare möjlighet att ge in en rättegångsfullmakt.
9. Också i fall där överklagandet har gällt en dom med en lindrigare påföljd har domstolen ansetts skyldig att ge försvararen mer än en möjlighet att komplettera överklagandet med en rättegångsfullmakt (se NJA 2006 s. 118). Omständigheterna har då talat för att försvararen har haft ett uppdrag att överklaga för den tilltalades räkning och att det därför funnits anledning att anta att underlåtenheten att ge in fullmakt kan ha haft en godtagbar förklaring.
10. Även om den dom som överklagats endast har medfört ett bötesstraff kan följderna av en sådan dom vara påtagliga. När omständigheterna talar för att ett ombud som överklagat har ett uppdrag från den tilltalade, bör ombudet mot denna bakgrund i samtliga fall där en tilltalad har fällts till ansvar ges mer än en möjlighet att komplettera överklagandet med en rättegångsfullmakt.

Bedömningen i detta fall

11. Hovrättens kompletteringsföreläggande tyder på att domstolen gjorde bedömningen att den rättegångsfullmakt som hade getts in vid tingsrätten inte kunde godtas som en giltig fullmakt för överklagandet. Fullmaktens existens och det förhållandet att II följde hovrättens föreläggande att komplettera överklagandet i andra avseenden talade dock för att han hade fått MAs uppdrag att överklaga tingsrättens dom. Det fanns därför anledning att anta att underlåtenheten att ge in fullmakt kunde ha en godtagbar förklaring.

12. Med hänsyn till vad som nu sagts fanns det skäl för hovrätten att ge II ytterligare möjlighet att komplettera med en rättegångsfullmakt. Hovrätten borde därför inte ha avvisat överklagandet. Hovrättens beslut bör undanröjas och målet återförvisas till hovrätten för fortsatt behandling.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Agneta Bäcklund, Lars Edlund, Anders Eka (referent) och Mari Heidenborg
Föredragande justitiesekreterare: Elisabeth Ståhl